
Ésik Szabolcs

esik.szabolcs@lib.pte.hu

***Proxy beállítás a PTE Egyetemi Könyvtár
és Tudásközpont elektronikus tartalmaihoz***

Miért jó, mire jó a proxy?

Az valószínűleg senki számára nem újdonság, hogy a mai könyvtárak gyűjteményük egy igen jelentős részét nem nyomtatott formában szerzik be és szolgáltatják.

Lándzsát törni egyik vagy másik formátum felett (print kontra elektronikus) véleményem szerint felesleges, mindnek megvannak a maga előnyei és hátrányai, sokkal inkább a helyes egyensúly megtalálása a kulcs egy gyűjteményen belül.

Az elektronikus dokumentumok által nyújtott plusz elsősorban a hozzáférhetőségben jelentkezik, hiszen míg a print dokumentumok lokálisan kötöttek, addig az e-dokumentumok szolgáltatása online, az interneten keresztül történik. Ez abból a szempontból könnyebbség a felhasználók számára, hogy a gyűjtemény ezen részét a könyvtári hálózat egységeinek fizikai felkeresése nélkül is használhatják, sokszor akár anélkül is, hogy tudnák, amit igénybe vesznek, az is egy könyvtári szolgáltatás. Mindezt éjjel-nappal, a hét minden napján, így biztosítva rugalmasságot az olvasóknak a könyvtárak hagyományos nyitvatartásához képest.

Természetesen az online tartalomszolgáltatás felveti a jogszerű használat kérdését is, hiszen valahogy garantálni kell, hogy azok és csak azok férjenek hozzá ezekhez a megvásárolt/előfizetett tartalmakhoz, akik a vásárló/előfizető intézmény felhasználói bázisának részét képezik. Erre az intézmény – jelen esetben a Pécsi Tudományegyetem (PTE) – IP-tartományainak megadása a bevett módszer, hiszen a különböző egyetemi épületekben mind a PTE-hez tartozó egyetemi polgárok tartózkodnak, akár dolgozói, akár hallgatói a jogviszonyuk, így adottak a jogszerű használat feltételei. Arra pedig minden résztvevő szigorúan ügyel, hogy kizárólag egyetemi hálózat IP-tartományai legyenek megadva a szolgáltatók felé.

Igen ám, ha viszont az online tartalmak (egyik) vonzereje a 0-24-es elérésben rejlik, a hozzáférés viszont csak egyetemi épületekből oldható meg, akkor mi a megoldás akkor, ha az illető egyetemi polgár nem ilyen épületben tartózkodik?

Itt jön be a **távoli hozzáférés** lehetősége. Ugyanis számtalan olyan helyzet előfordulhat, amikor nem „bent” dolgozunk, ám mégis szükséges hozzáférni a szakirodalomhoz, akár konferencián vagy kiküldetésen vagyunk, nyaralás közben jut eszünkbe egy világmegváltó kutatási téma, hallgatóként hazautazunk a hétvégére vagy egy szünet-re, vagy akár csak kényelmesebb otthonról kutatni vagy dolgozni.

Az erre szolgáló egyik távoli elérési lehetőség a könyvtár **proxy szolgáltatása**. Ez nem ördögösség, eszköztől függően az internetezésre használt eszköz internetkapcsolatát kell módosítani néhány beállítással, aminek eredményeképp a felhasználó ugyanúgy tudja használni az eszközt, mintha egyetemi épületben tartózkodna.

Természetesen a jogszerű használatot szükségszerűen ekkor is igazolni kell, ennek és a legnépszerűbb böngészők helyes proxy-beállításainak szemléltetésére készültek el az alábbi segédletek.*

A proxy beállítás megkezdése előtt...

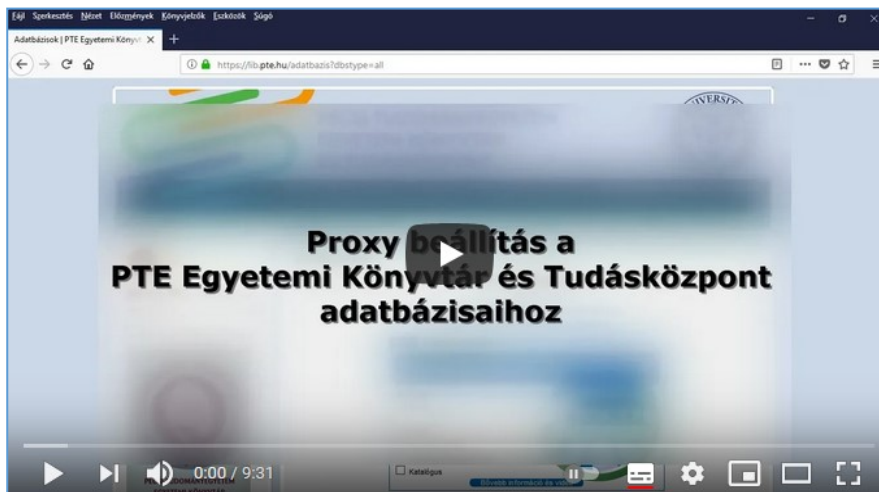
A könyvtár a beiratkozott egyetemi polgárok részére úgynevezett proxy szolgáltatást biztosít. Az azonosítás az olvasójeggyel történik, ezért igénybevételéhez feltétlenül szükséges az **érvényes olvasójegy** megléte a PTE egyetemi könyvtári hálózat valamely könyvtárában. Amennyiben ez adott, úgy a **beiratkozott egyetemi polgárok** az alábbi útmutatók segítségével beállíthatják úgy a böngészőjüket, hogy a könyvtári proxy-n keresztül elérjék az előfizetett tartalmakat.

Azok az egyetemi polgárok, akik nem iratkoztak be és így nem tudják használni a távoli elérést, online regisztrálhatnak honlapunkon¹, ezután igénybe tudják venni a szolgáltatást. Fontos, hogy a proxy beállítást csak a webes regisztráció lezárultát követően végezzék el, különben a rendszer hibát jelez majd.

* A szerző megjegyzése: a kézirat lezárásának dátuma 2020. március, így a képek és szövegek az akkor aktuális böngészőknek megfelelő állapotot tükrözik. *A szövegben előforduló összes internetes hivatkozás letöltési és ellenőrzési dátuma 2021. május 1.*

¹ Online regisztráció: https://www.lib.pte.hu/hu/service/online_regisztracio-88

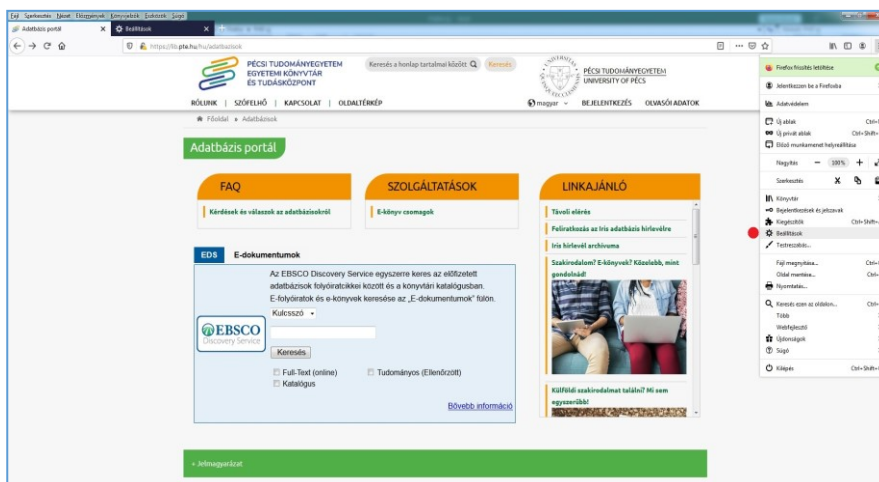
Proxy beállítás – Mozilla Firefox

Forrás: https://lib.pte.hu/hu/proxy_beallitas_-_mozilla_firefox-196

Ebben az útmutatóban ennek a proxy szervernek a beállítását szeretnénk bemutatni, 72-es főverziójú Mozilla Firefox böngésző használatánál esetén. Újabb verziók, vagy nem Windows alatt futtatott Firefox böngészők esetében előfordulhat, hogy egyes menüpontok illetve grafikai elemek kissé megváltoznak, de az alapelv minden esetben ugyanaz marad. A mellékelt ábrákon a kattintási és egyéb végrehajtási pontokat piros koronggal jelezzük.

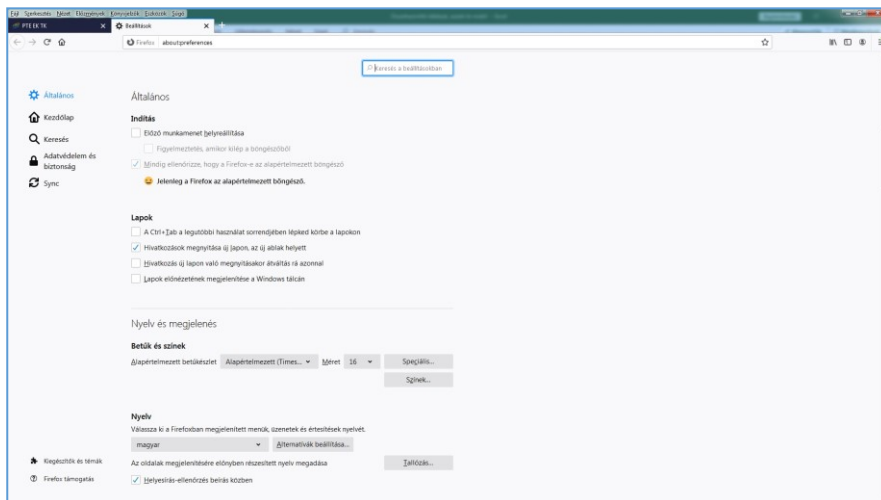
Tehát adatbázisaink könyvtári proxy-n keresztül távoli használathoz önnek a PTE egyetemi polgárának (dolgozójának vagy hallgatójának) kell lennie, és érvényes olvasójeggyel kell rendelkeznie valamelyik könyvtári egységünkben.

1. ábra

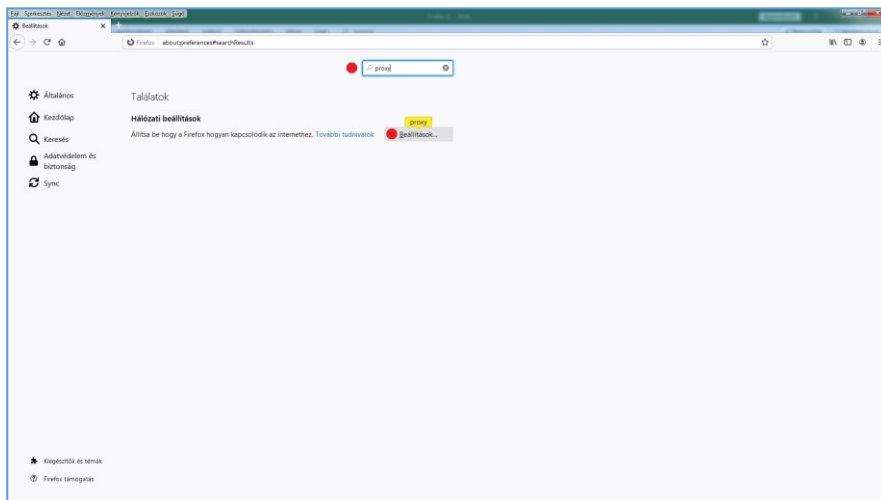
A proxy beállításához keresse meg megnyitott böngészőjében a menüből a **BEÁLLÍTÁSOK** almenüpontot! (1. ábra)

Ekkor az általános beállítási lehetőségek látszódnak. (2. ábra)

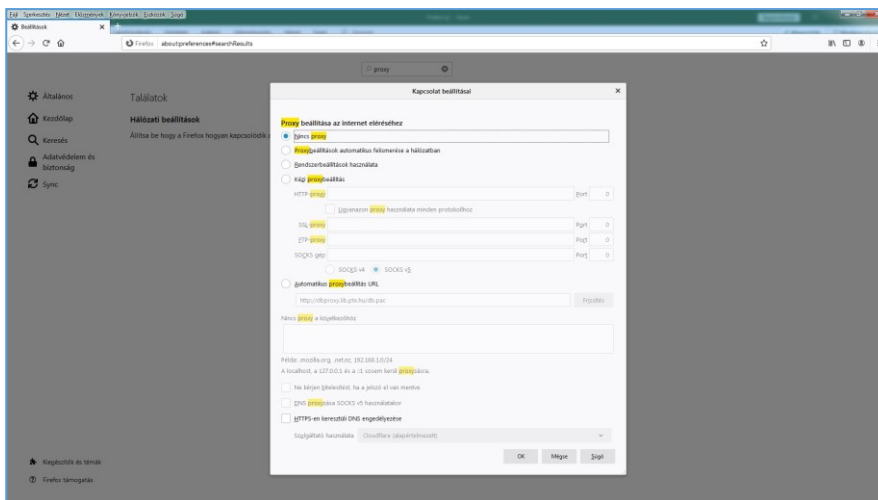
2. ábra

Itt a legpraktikusabb, ha egyszerűen rákeres a keresőmezőben a „proxy” kifejezésre, majd a találatoknál újfent a **BEÁLLÍTÁSOK**-ra kattint. (3. ábra)

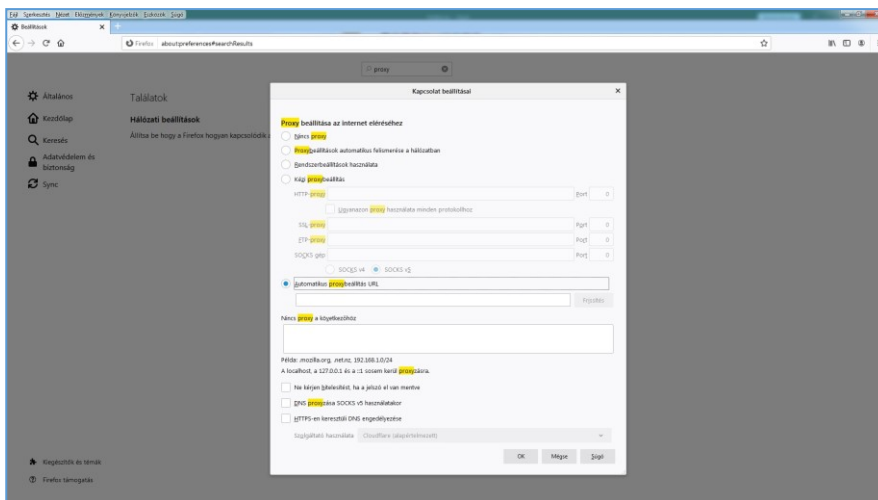
3. ábra

Ekkor a „Kapcsolat beállításai” felület válik aktívvá. Itt több lehetőség közül is választhat. A „Nincs proxy” beállítás az alapértelmezett. (4. ábra)

4. ábra

Az általunk ajánlott opció az „Automatikus proxybeállítás URL” kiválasztása. Ezt a funkciót a felirat előtti kis körbe (rádiógombba) való kattintással aktiválhatja. (5. ábra)

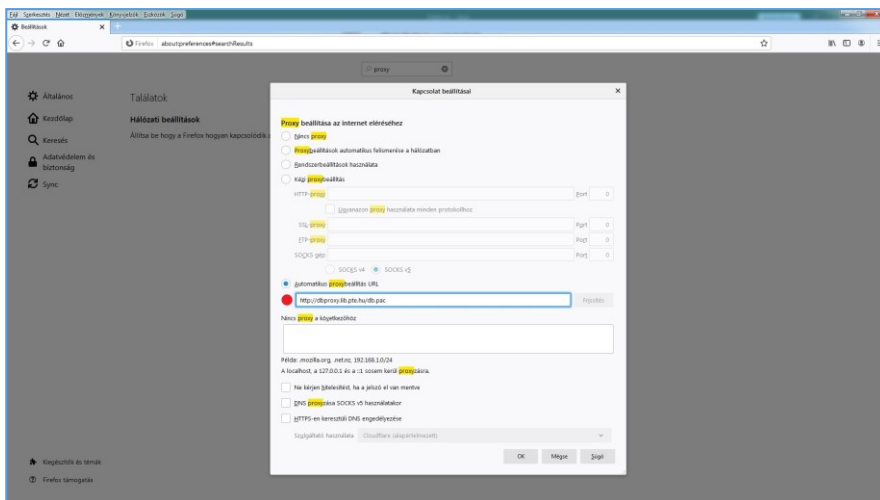

5. ábra

Amennyiben sikeresen aktiválta azt, gépelje be a következőket:

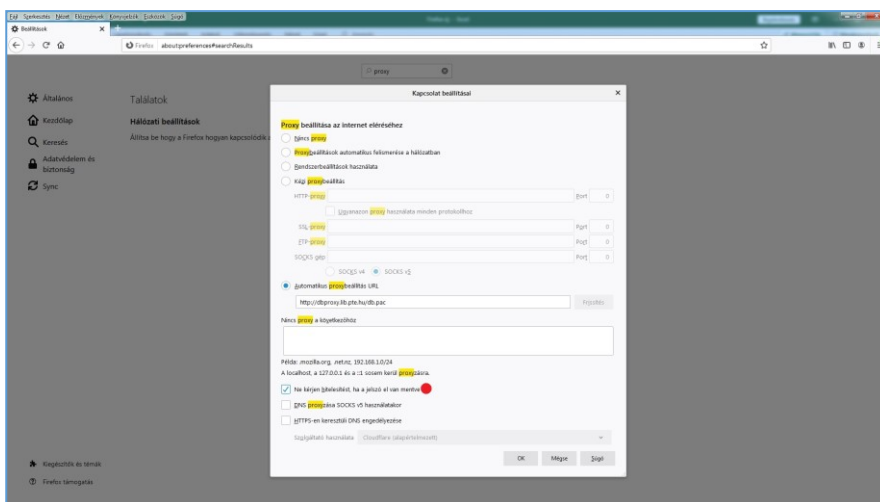
`http://dbproxy.lib.pte.hu/db.pac`

Ügyeljen arra, hogy pontosan gépelje be a sort, ezért a gépelés után ellenőrizze le, hogy nem történt-e elütés. (6. ábra)

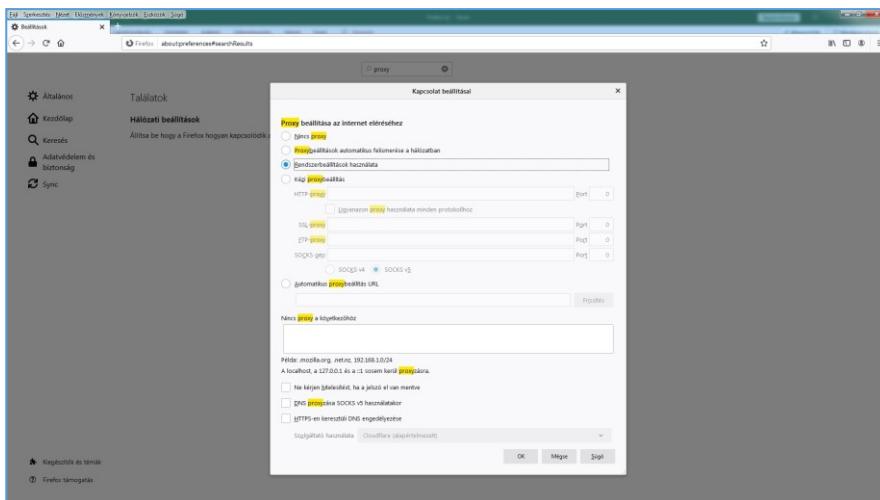
6. ábra

(PRO TIPP: Ha szeretné, ezen a ponton egy pipálással beállíthatja, hogy a böngésző ne kérjen majd minden csatlakozás alkalmával hitelesítést. Természetesen ez később bármikor módosítható.) (7. ábra)

7. ábra

(PRO TIPP: Az automatikus proxybeállításon kívül a „Rendszerbeállítások használata” is egy jó opció lehet (8. ábra), amennyiben Ön az operációs rendszer szintjén szeretné módosítani internetkapcsolatát. Más böngészők, például a Chrome, a Microsoft Edge, vagy esetleg az Internet Explorer eleve csak ezt a módszert használják, ezekhez képest a Firefox rugalmasabb ezen a téren.)

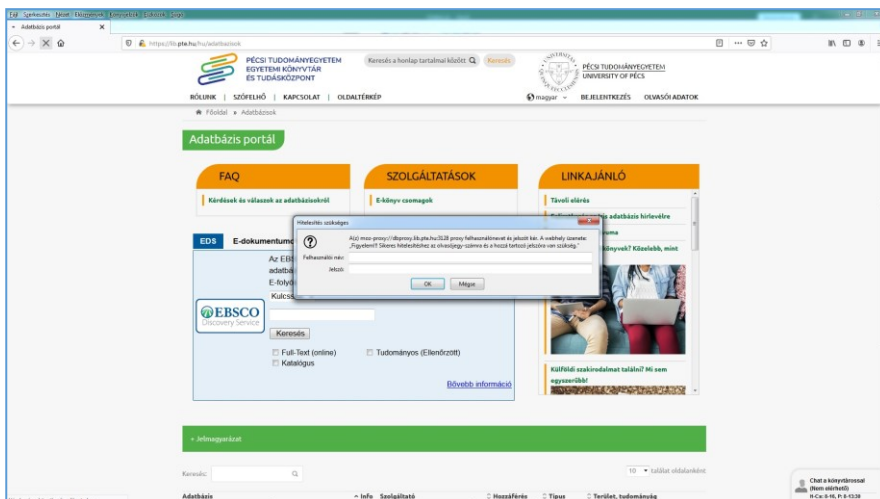

8. ábra

Ha végzett, nyomja meg az OK feliratú nyomógombot. Ekkor ez a beállítási ablak bezáródik, és ismét az alatta levő felület válik aktívvá.

Ekkor ezt a böngészőfület már nyugodtan bezárhatja.

Ha böngészőjében ezután szabadon elérhető tartalmú honlapra navigál, a PTE Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont proxyja nem kapcsol be. Amint valamely könyvtári oldalunkat szeretné meglátogatni, a proxy érzékeli azt, és egy felugró ablakban olvasói azonosítást kér. (9. ábra)

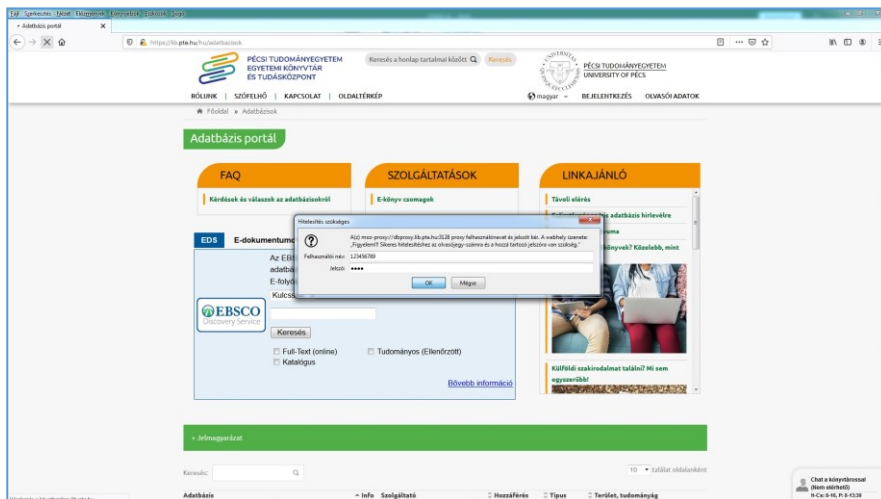
9. ábra

Ehhez a PTE bármely könyvtárába történő beiratkozásakor kapott és érvényes olvasójegyére, pontosabban annak olvasójegy-számára, va-

lamint az ahhoz tartozó jelszavára lesz szüksége. Felhasználói névként gépelje be az olvasójegyének (vagy ha a diákigazolványa az olvasójegye, akkor annak) számát.

A jelszó alapesetben az ön által a beiratkozáskor megadott születési hónap és nap, tehát 4 db számkarakter.

Amennyiben ön a beiratkozást követően ezt a jelszót előzőleg már megváltoztatta, akkor a sikeres hitelesítéshez ezt a már megváltoztatott jelszót kell megadnia. (10. ábra)

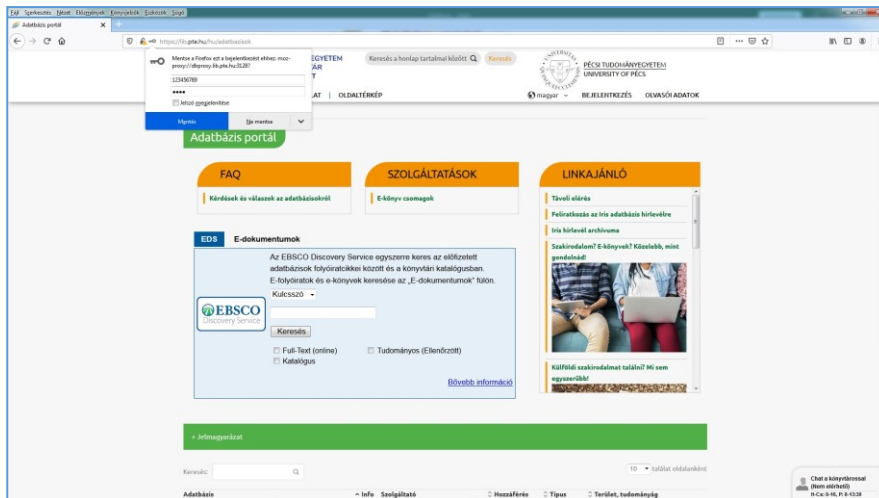
10. ábra

Amikor az olvasójegyének számát és a jelszót sikeresen begépelte, akkor az azonosítás befejezéséhez nyomja meg az OK gombot. Amennyiben elgépelt valamit, vagy a hitelesítés nem volt sikeres, akkor a rendszer újra megjeleníti a hitelesítő ablakot.

A sikeres hitelesítést követően a böngésző megjegyzi azt, és a Firefox bezárásáig, vagy a számítógép újraindításáig nem lesz szüksége újabb hitelesítésre más egyetemi oldal vagy adatbázis meglátogatásakor sem.

Ezek a beállítások érvényben maradnak, amíg ön meg nem változtatja jelszavát, vagy olvasójegyszáma meg nem változik. Egyes frissítések telepítésekor a hitelesítés elvégzése ismételten szükségessé válhat.

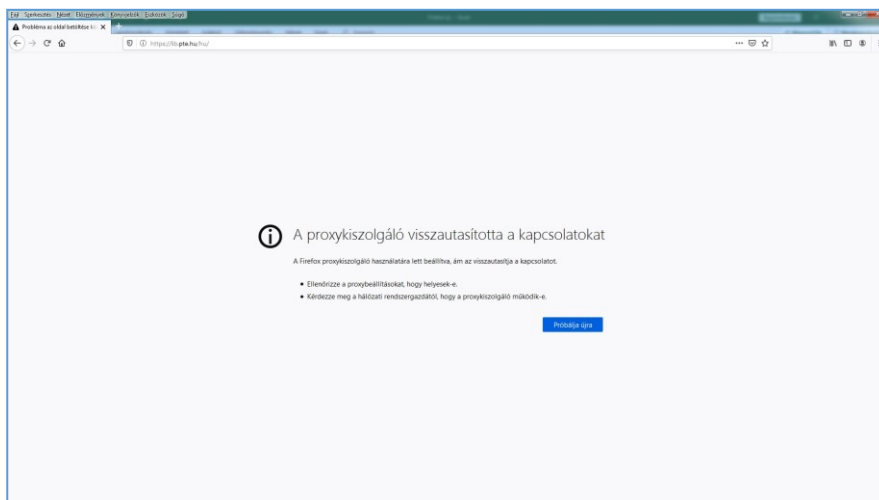
Amennyiben olyan számítógépről internetezik, amelyet más, idegen személy nem használ, akkor a jelszó mentést is választhatja, ez esetben ugyanis a Firefox megjegyzi az adatokat, és ezután automatikusan, a háttérben végzi majd el az azonosítást. Kérjük, ne mentse el a jelszót olyan számítógépen, amelyet Önön kívül más is használ! (11. ábra)

11. ábra

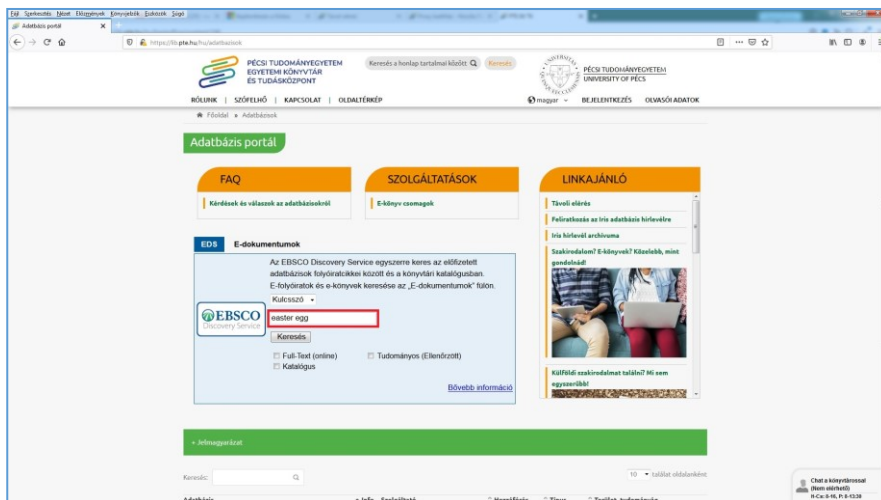
Ha a hitelesítéskor a MÉGSE gombra kattintott, illetve ha könyvtári weblapunk meglátogatásakor „A proxykiszolgáló visszautasította a kapcsolatokat” feliratot vagy ehhez hasonló hibaüzenetet lát (12. ábra), akkor ellenőrizze a proxybeállításokat, hogy helyesek-e! Amennyiben úgy véli, hogy helyesen adta meg, de a proxykiszolgáló mégsem engedi a tartalmat megjeleníteni, akkor valószínűleg a proxykiszolgáló elérhetetlen vagy üzemen kívül van.

Ez esetben célszerű mielőbb jeleznie ezt a hibát az útmutató végén megadott elérhetőségek valamelyikén. A bejelentést követően munkatársaink megkezdik a hiba okának feltárását.

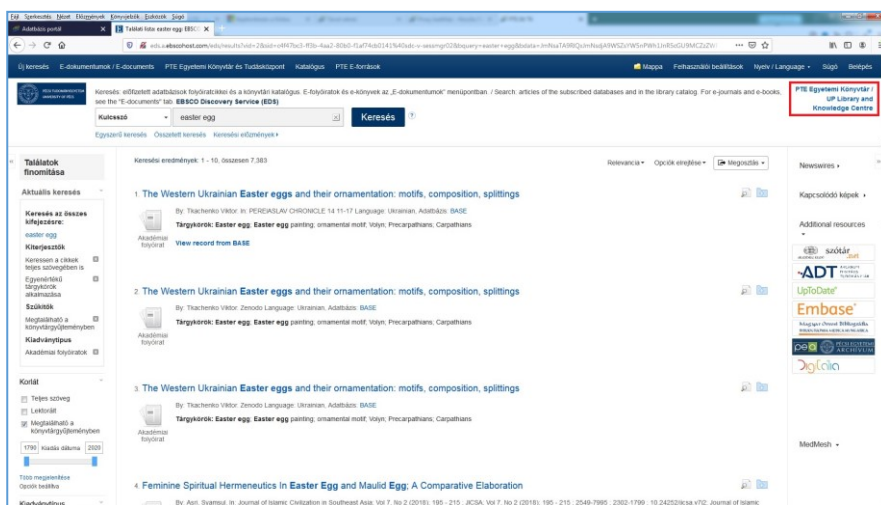
12. ábra

A helyes proxybeállítást és az azonosítás sikerességét ki is próbálhatja, ha a könyvtári honlap adatbázis-aloldalán valamely előfizetett adatbázisra kattint, vagy akár az EDS összetett metakereső keresődobozára. (13. ábra)

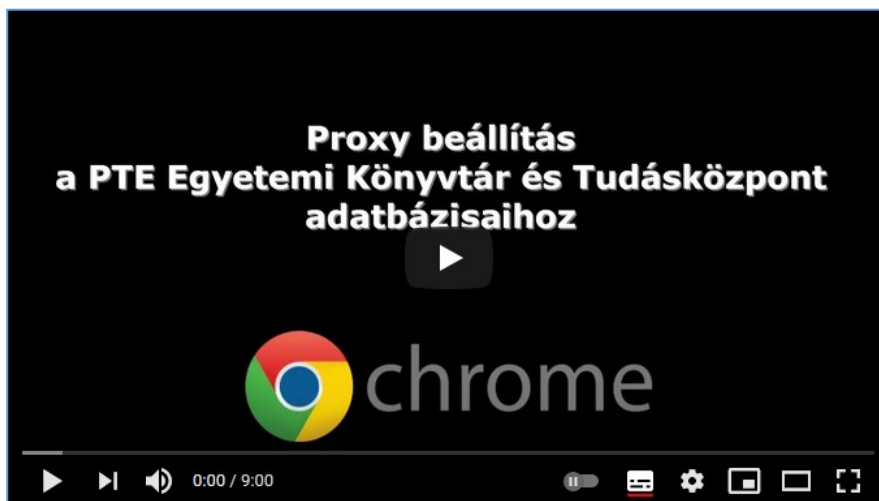
13. ábra

Megfelelő kapcsolódás esetén az adatbázis a keresési találatokat kilistázza, valamint valahol, általában a képernyő jobb felső sarkában az azonosított intézmény felirata, logója is megjelenik, jelezve ezzel, hogy a felhasználót a rendszer a PTE hálózatán belülinek látja. Ez esetben a kutatómunka zavartalanul folytatódhat, és a felhasználónak minden PTE-s jogosultsága működni fog, mintha fizikailag is az egyetem területén belülről internetezne. (14. ábra)

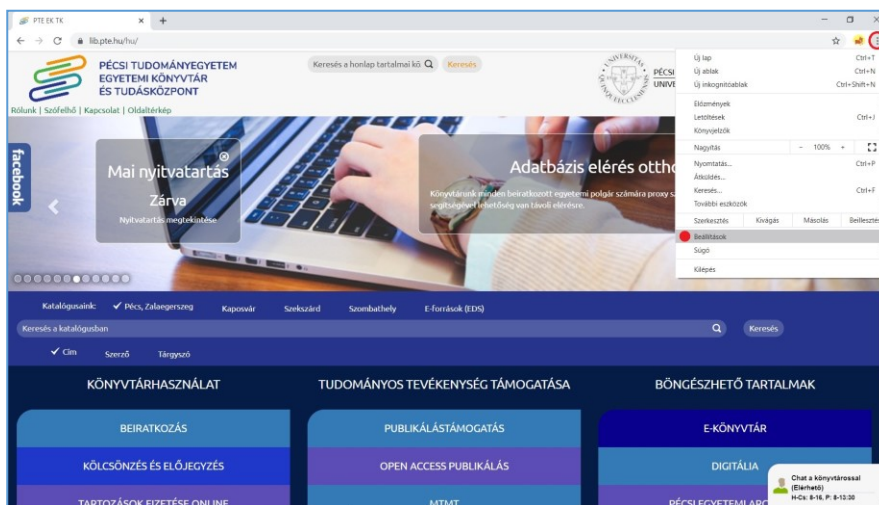
14. ábra

Proxy beállítás – Google Chrome

Forrás: https://lib.pte.hu/hu/proxy_beallitas_-_google_chrome-197

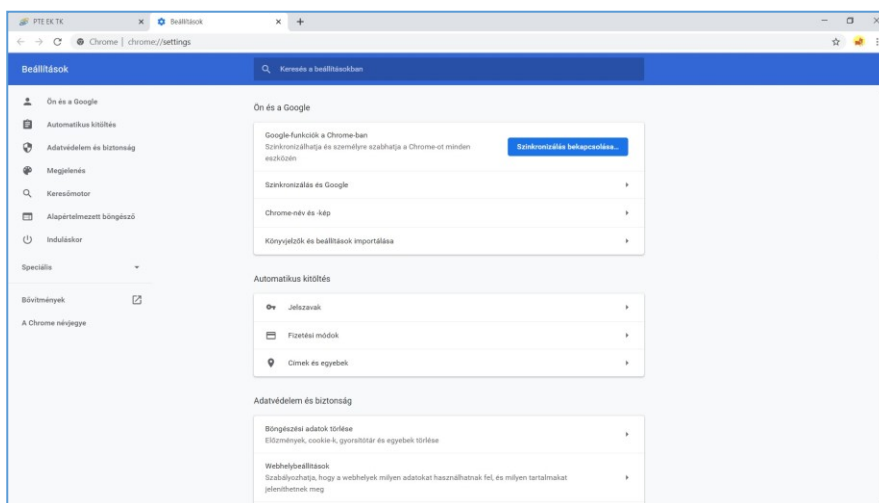
A beállításhoz a megnyitott böngészőben kattintson a böngésző jobb felső részén található három darab kis pontra, majd a legördülő menüpontok közül válassza ki a BEÁLLÍTÁSOK almenüpontot! (1. ábra)

1. ábra

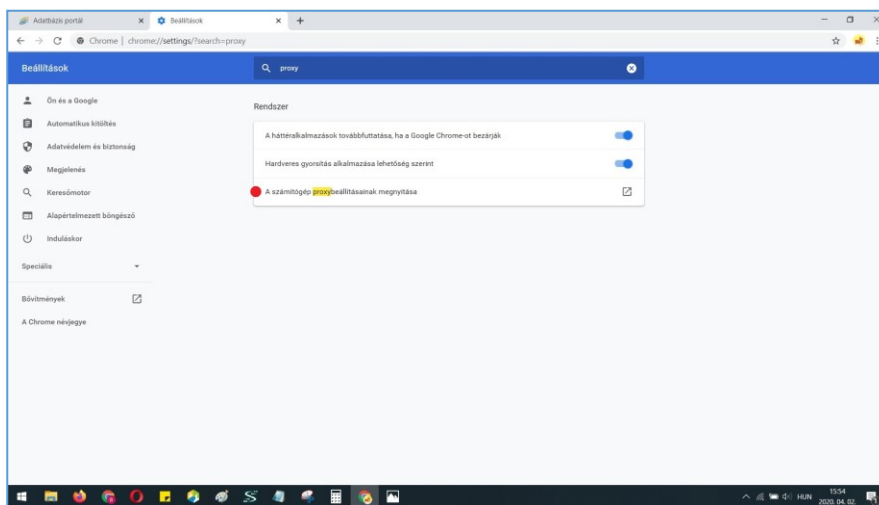
Ekkor a böngésző BEÁLLÍTÁSOK nevű felülete nyílik meg. (2. ábra)

Itt a felső keresősávba írja be a „Proxy” szót!

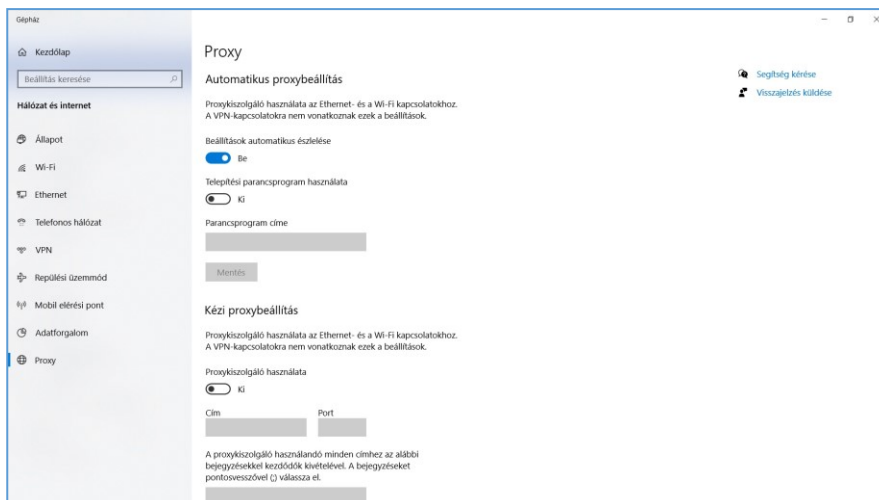
2. ábra

A beírást követően a böngésző automatikusan megjeleníti a Rendszer beállításának paneljét. Kattintson az „A számítógép proxybeállításainak megnyitása” című sorra! (3. ábra)

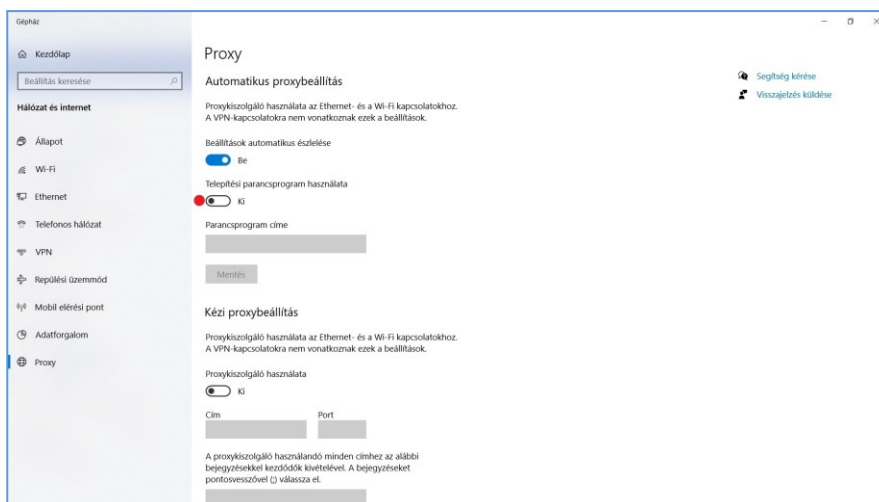
3. ábra

Ekkor a számítógép fő internet-beállításai nyílnak meg, méghozzá a proxy fülnél. (4. ábra) Mindezek természetesen a Windows Gépházából bármikor elérhetőek és módosíthatóak.

4. ábra

Kapcsolja be a „Telepítési parancsprogram használata” gombot! A „Beállítások automatikus észlelése” funkció bekapcsolva hagyása is ajánlott. (5. ábra)

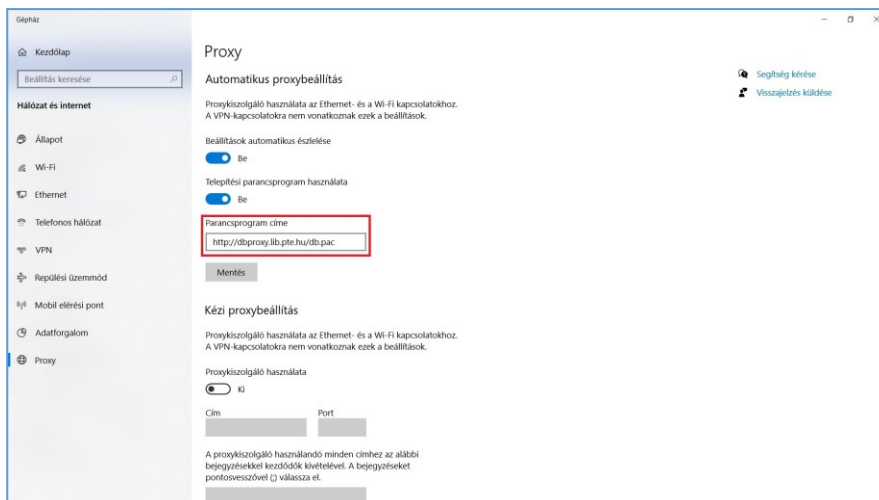

5. ábra

Az aktívvá vált fehér színű címezőbe gépelje be a következőket:

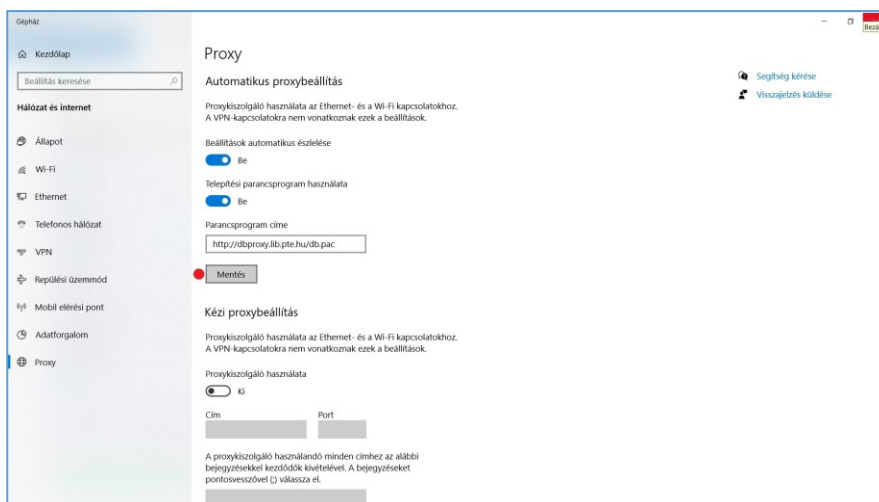
`http://dbproxy.lib.pte.hu/db.pac`

Ügyeljen arra, hogy pontosan gépelje be a sort, ezért a gépelés után ellenőrizze le, hogy nem történt-e elütés. (6. ábra)

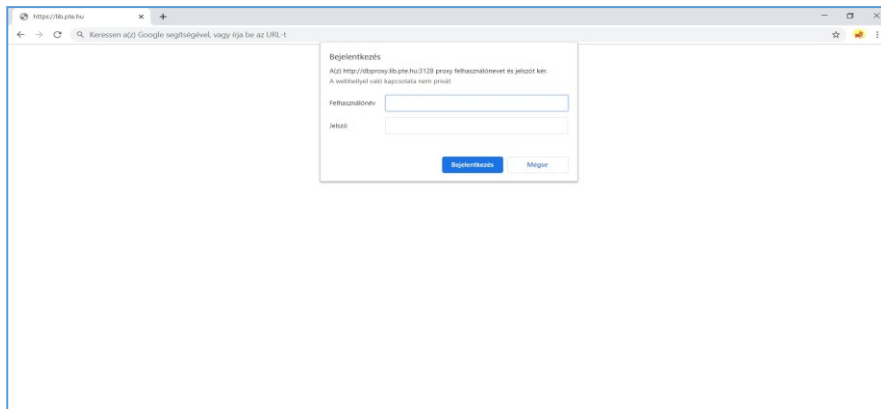
6. ábra

Ezt követően kattintson az **MENTÉS** gombra, amellyel a megváltoztatott beállításokat érvényesíti, majd nyugodtan be is zárhatja az ablakot. (7. ábra)

7. ábra

Ha böngészőjében ezután szabadon elérhető tartalmú honlapra navigál, a PTE Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont proxyja nem kapcsol be. Viszont, amint valamely könyvtári oldalunkat szeretné meglátogatni, a proxy érzékeli azt, és egy felugró ablakban olvasói hitelesítést kér. (8. ábra)

8. ábra

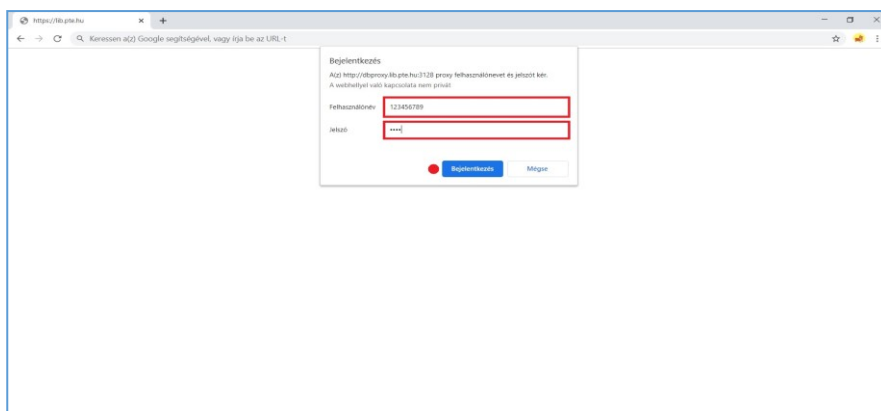
Ehhez a PTE bármely könyvtárába történő beiratkozásakor kapott és érvényes olvasójegyére, pontosabban annak olvasójegy-számára, valamint az ahhoz tartozó jelszavára lesz szüksége.

Felhasználói névként gépelje be az olvasójegyének (vagy ha új típusú diákigazolványa az olvasójegye, akkor annak) számát.

A jelszó alapesetben az ön által a beiratkozásakor megadott születési hónap és nap, tehát 4 db számkarakter.

Amennyiben ön a beiratkozást követően ezt a jelszót előzőleg már megváltoztatta, akkor a sikeres hitelesítéshez ezt a már megváltoztatott jelszót kell megadnia.

Amikor az olvasójegyének számát és a jelszót sikeresen begépelte, akkor a hitelesítés befejezéséhez nyomja meg a BEJELENTKÉZÉS feliratú nyomógombot. (9. ábra)

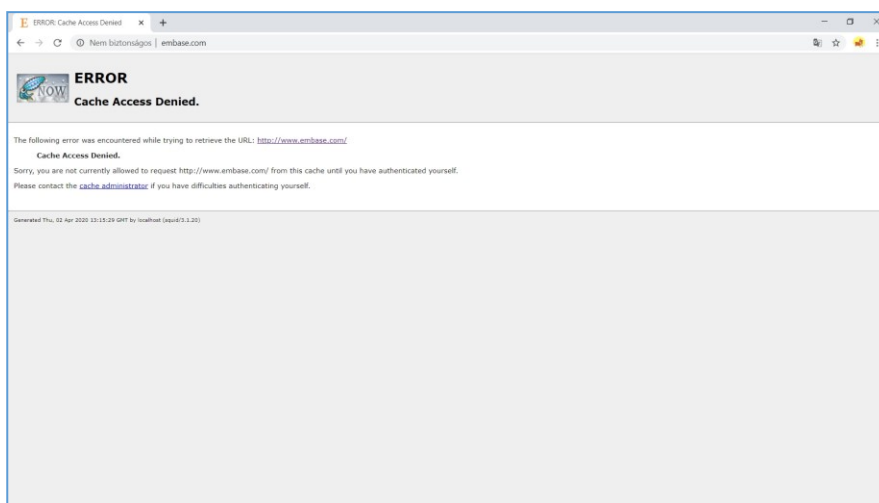
9. ábra

A Chrome böngésző megjegyzi a hitelesítési adatokat, és a Chrome vagy a számítógép újraindításáig nem lesz szüksége újabb hitelesítésre más egyetemi oldal vagy adatbázis meglátogatásakor sem.

Amennyiben elgépett valamit, vagy a hitelesítés nem volt sikeres, akkor a rendszer újra megjeleníti a hitelesítő ablakot.

Ha a hitelesítéskor a mégse gombra kattintott, illetve ha könyvtári weblapunk meglátogatásakor valamilyen visszautasított kapcsolatról, vagy hozzáférés megtagadásáról szóló hibaüzenetet lát, akkor ellenőrizze a proxybeállításokat, hogy helyesek-e! (10. ábra)

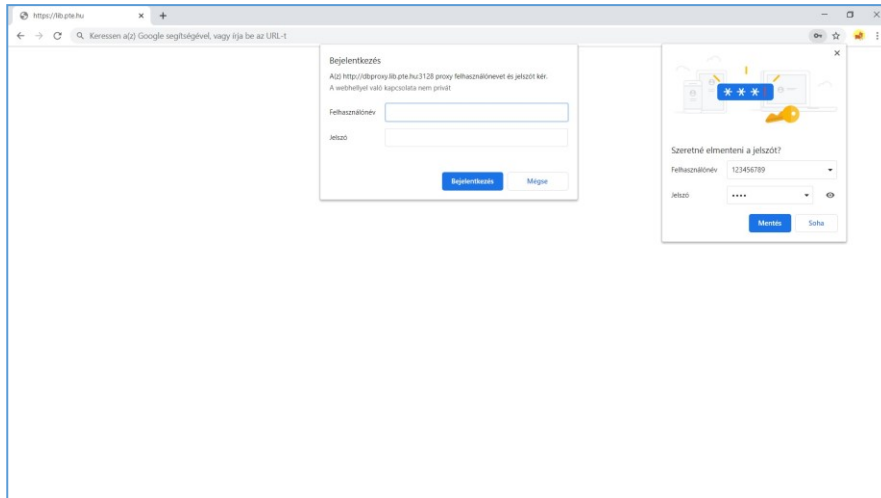
Amennyiben úgy véli, hogy helyesen adta meg, de a proxykiszolgáló mégsem engedi a tartalmat megjeleníteni, akkor valószínűleg a proxykiszolgáló elérhetetlen vagy üzemen kívül van. Ez esetben célszerű mielőbb jeleznie ezt a hibát a videó végén megadott elérhetőségek valamelyikén. A bejelentést követően munkatársaink megkezdik a hiba okának feltárását.

10. ábra

A sikeres hitelesítés után a Chrome felkínálja a jelszó mentését. Ha Ön olyan számítógépről internetezik, amelyet más, idegen személy nem használ, akkor nyugodtan válassza a MENTÉS-t, ez esetben ugyanis a Chrome újraindítás után is előre kitölti Önnek a mezőket.

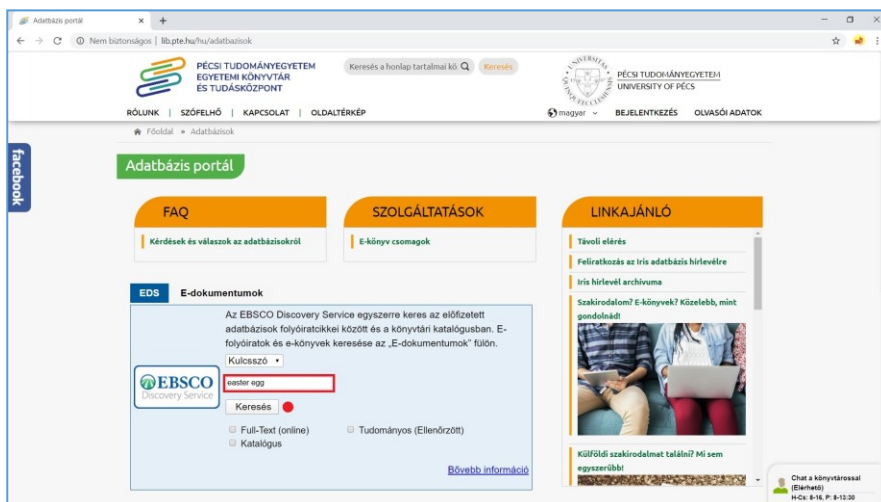
Ugyanakkor kérjük, ne mentse el a jelszót olyan számítógépen, amit Önön kívül más is használ! (11. ábra)

11. ábra

Ezek a beállítások érvényben maradnak, amíg ön meg nem változtatja jelszavát, vagy olvasójegyszáma meg nem változik. Egyes frissítések telepítésekor az adatok megadása ismételten szükségessé válhat.

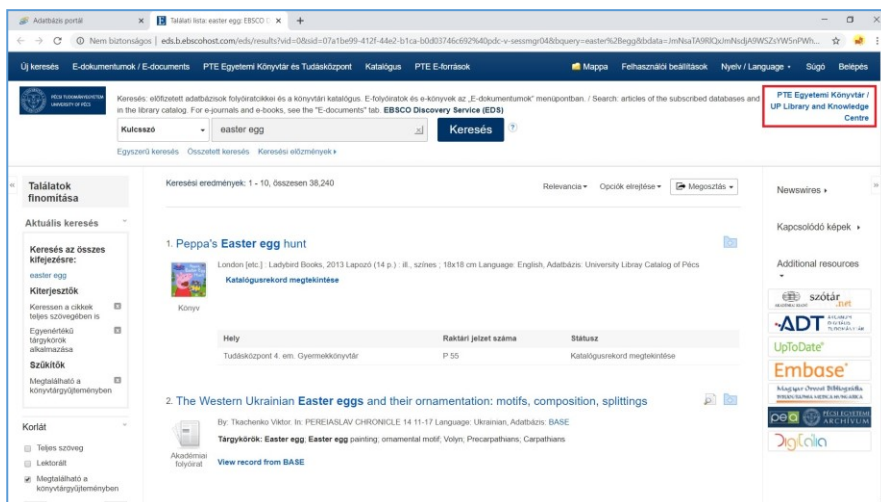
A helyes proxybeállítást és a hitelesítés sikerességét ki is próbálhatja, ha a könyvtári honlap adatbázis-aloldalán valamely előfizetett adatbázisra kattint, vagy akár az EDS összetett metakereső keresődobozára. (12. ábra)

12. ábra

Megfelelő kapcsolódás esetén az adatbázis a keresési találatokat kilistázza, valamint valahol, általában a képernyő jobb felső sarkában az azonosított intézmény felirata, logója is megjelenik, jelezve ezzel,

hogy a felhasználót a rendszer a PTE hálózaton belülinek látja. Ez esetben a kutatómunka zavartalanul folytatódhat, és a felhasználónak minden PTE-s jogosultsága működni fog, mintha fizikailag is az egyetem területén belülről internetezne. (13. ábra)

13. ábra

Erre az azonosításra természetesen csak előfizetett adatbázisok esetén van szükség, az ingyenes adatbázisokat korlátozás nélkül mindenki használhatja, így tulajdonképpen pusztán ezek miatt maga a proxy-beállítás sem szükséges.

Mindenesetre ha egy előfizetési adatbázis előfizetési vagy belépési adatokat kér, akkor vagy a proxybeállítás volt sikertelen, vagy más okból nem sikerült kapcsolatot létesíteni a proxykiszolgálóval, esetleg – elvétve – magával az adatbázissal akadhat technikai jellegű gond, de ez esetekben is keresse nyugodtan kollégáinkat az útmutató végén megadott elérhetőségek valamelyikén.

A PTE által előfizetett és ingyenes adatbázisok listáját azok elérési útvonalaival, keresési segédleteivel mindig megtalálja honlapunkon², vagy a főoldali „E-könyvtár” menüben.

² Adatbázis portál: <https://lib.pte.hu/adatbazisok>

Kollégáink:

Adatbázisokkal kapcsolatban

Ésik Szabolcs — adatbázis referens, könyvtáros
E-mail: esik.szabolcs@lib.pte.hu
Telefon: (72) 501-650 / 28027

Bedő Márta — adatbázis referens, könyvtáros
E-mail: bedo.marta@lib.pte.hu
Telefon: (72) 501-650 / 28027

Proxy-kapcsolódási hiba esetén

Hamburger György — informatikus, rendszergazda
E-mail: hamburger.gyorgy@lib.pte.hu
Telefon: (72) 501-650 / 28110

Szokolczi Gábor — informatikus, rendszergazda
E-mail: szakolczi.gabor@lib.pte.hu
Telefon: (72) 501-650 / 28077